

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA
mzo.gov.hr

**PLAN DJELOVANJA ZA PROMICANJE I
USPOSTAVLJANJE RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA
MINISTARSTVA ZNANOSTI I OBRAZOVANJA
2023. – 2026.**

Zagreb, 2023.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Zakonodavni okvir	2
3. Analiza stanja	4
3.1. Analiza ljudskih potencijala	4
3.2. Primjena Etičkog kodeksa državnih službenika	6
3.3. Analiza stanja u području nadležnosti Ministarstva znanosti i obrazovanja te provedbe Zakona o ravnopravnosti spolova - područje obrazovanja (članak 14.).....	7
3.4. Analiza stanja u području nadležnosti Ministarstva znanosti i obrazovanja - područje znanosti.....	11
3.5. Analiza položaja muškaraca i žena u području znanosti i obrazovanja.....	12
4. Zaključak.....	13
5. Plan provedbe aktivnosti vezane uz Nacionalni plan za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine	13
6. Ciljevi, mjere i aktivnosti	14
7. Način provedbe	14
1. Implementacija nacionalnih politika za ravnopravnost spolova	14
2. Promicati ravnopravnost spolova prilikom zapošljavanja, napredovanja, dodatnog obrazovanja i stručnog usavršavanja	16
3. Jačati svijest o važnosti nediskriminacijske politike u odnosu na sudjelovanje žena i muškaraca u poslovnim procesima	16
4. Osigurati edukaciju zaposlenika o ravnopravnosti spolova sukladno članku 3. Zakona o ravnopravnosti spolova (NN, broj 82/06, 69/17)	17
8. Način praćenja provedbe	17
9. Prava, obveze i način rada koordinadora/ice.....	18
10. Prijelazne i završne odredbe.....	19

1. Uvod

Na temelju članka 11. Zakona o ravnopravnosti spolova (NN, br. 82/08 i 69/17) tijela državne uprave dužna su izraditi analizu i prijedlog mjera u sklopu Plana djelovanja za promicanje i uspostavljanje ravnopravnosti spolova.

Plan djelovanja za promicanje i uspostavljanje ravnopravnosti spolova Ministarstva znanosti i obrazovanja za razdoblje od 2023. do 2026. godine (u daljnjem tekstu: Plan) donosi se s ciljem daljnjeg promicanja spolne ravnopravnosti te definiranja ciljeva i mjera kojima će se jačati i razvijati svijest o važnosti te teme u Ministarstvu znanosti i obrazovanja (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).¹

¹ Izrazi koji se koriste u ovome Planu, a imaju rodno značenje, koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski rod.

2. Zakonodavni okvir

Načelo ravnopravnosti spolova utvrđuje se Ustavom RH (NN, br. 85/10). Ravnopravnost spolova navodi se kao najviša vrednota ustavnog poretka te temeljem za njegovo tumačenje, a sama tematika ravnopravnosti dalje se razrađuje u pojedinim zakonima i podzakonskim aktima od kojih pojedini predstavljaju temelj antidiskriminacijskog zakonodavstva i značajni su za područje ravnopravnosti spolova.

Republika Hrvatska donijela je i Zakon o ravnopravnosti spolova (NN, br. 82/08, 69/17; u daljnjem tekstu: Zakon) kojim se definira da ravnopravnost spolova znači da su žene i muškarci jednako prisutni u svim područjima javnog i privatnog života, da imaju jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava, kao i jednaku korist od ostvarenih rezultata. Ovim Zakonom također se utvrđuju opće osnove za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova kao temeljne vrednote ustavnog poretka RH te se definira i uređuje način zaštite od diskriminacije na temelju spola i stvaranje jednakih mogućnosti za žene i muškarce. Zakon propisuje i izradu nacionalne politike za ravnopravnost spolova te propisuje tijelima državne uprave obvezu primjenjivanja posebnih mjera te donošenja planova djelovanja za promicanje i uspostavljanje ravnopravnosti spolova.

Nadalje, Zakonom o suzbijanju diskriminacije (NN, br. 85/08, 112/12) stvaraju se pretpostavke za ostvarivanje jednakih mogućnosti te se uređuje zaštita od diskriminacije na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

U konačnici i Zakon o radu (NN, br. 93/14, 127/17, 98/19, 151/22) stvara pravni okvir jednakosti spolova propisujući obvezu poslodavca na isplaćivanje jednake plaće radnici i radniku za jednak rad i rad jednake vrijednosti.

Vlada Republike Hrvatske donijela je 9. ožujka 2023. godine Nacionalni plan za ravnopravnost spolova, za razdoblje do 2027. godine i pripadajući Akcijski plan, za razdoblje do 2024. godine.

Nacionalni plan sadrži i viziju razvoja društva u kojem su stvoreni preduvjeti za jednaku prisutnost žena i muškaraca u svim područjima javnog i privatnog života, njihov jednaki status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava, kao i jednaku korist od ostvarenih rezultata.

Na razini Europske unije ravnopravnost spolova jedna je od prioritarnih tema u području istraživanja i obrazovanja. Samim Ugovorom o funkcioniranju Europske unije navodi se da u

svim svojim aktivnostima Unija teži uklanjanju nejednakosti i promicanju ravnopravnosti između muškaraca i žena.

Povelja o temeljnim pravima Europske unije iz 2016. godine zabranjuje bilo kakvu diskriminaciju na temelju spola te određuje da ravnopravnost žena i muškaraca mora biti osigurana u svim područjima, uključujući zapošljavanje, rad i plaću, dok načelo ravnopravnosti ne sprječava zadržavanje ili usvajanje mjera kojima se predviđaju posebne pogodnosti u korist nedovoljno zastupljenog spola.²

Vijeće Europske unije donijelo je Zaključke o Europskom paktu za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2020. godine, zatim i Strategiju o ravnopravnosti spolova 2020. - 2025. koja predstavlja ciljeve politike i aktivnosti za postizanje značajnog napretka do 2025. godine prema rodno ravnopravnoj Europi. Cilj je da Unija u kojoj su žene i muškarci, djevojke i dječaci, u svojoj raznolikosti, slobodni slijediti svoj odabrani životni put, da imaju jednake mogućnosti za napredovanje i mogu ravnopravno sudjelovati i voditi europsko društvo. Iako su nejednakosti i dalje prisutne, EU je postigla značajan napredak u ravnopravnosti spolova tijekom posljednjih desetljeća. Jedna od posljednjih promjena u tom smjeru je i obveza donošenja Planova za ravnopravnost poslova za sve institucije koje žele sudjelovati u programima EU-a.

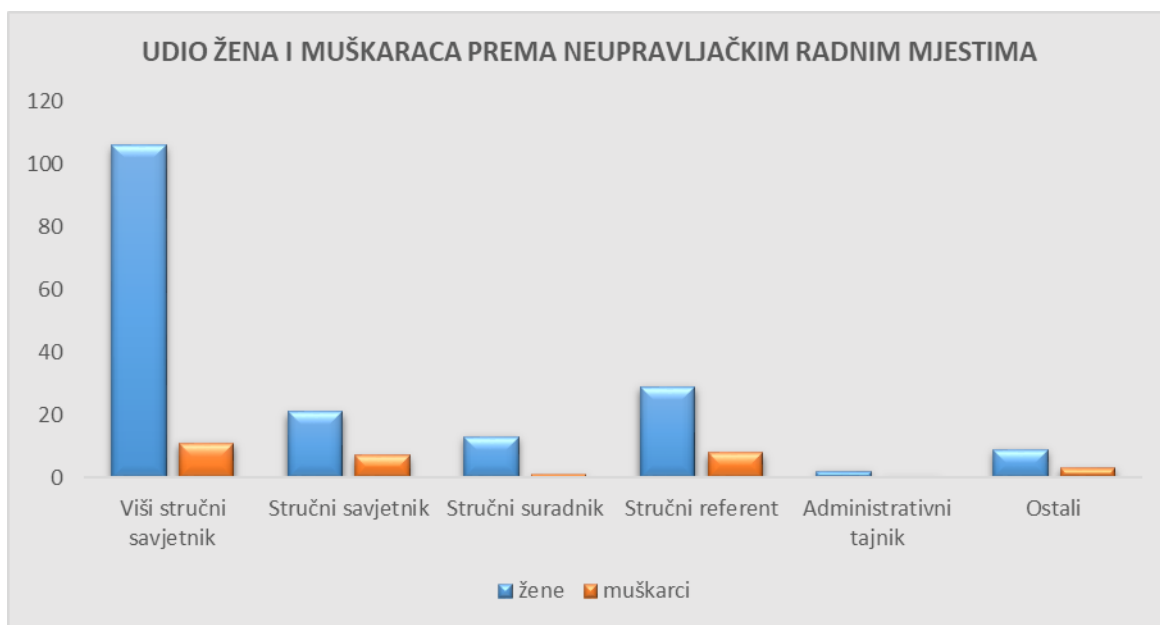
² Pravni poredak Europske unije svojim građanima, osim Ugovorom o funkcioniranju Europske unije, jamči zaštitu od diskriminacije i sljedećim direktivama: Direktiva 2006/54/EC o implementaciji načela jednakosti prilika i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u području zapošljavanja i radnih odnosa; Direktiva 2004/113/EC o implementaciji načela jednakog postupanja između muškaraca i žena u pristupu i opskrbi tržišnim dobrima i uslugama; Direktiva 96/34/EC o okvirnom sporazumu glede roditeljskog dopusta; Direktiva 92/85/EEC o uvođenju mjera poticanja poboljšanja sigurnosti i zdravlja na radnome mjestu trudnih radnica i radnica koje su nedavno rodile ili koje doje; Direktiva 86/613/EEC o primjeni načela jednakosti u postupanju između muškaraca i žena uključenih u radnu aktivnost, uključujući i poljoprivredu, na temelju statusa samozaposlenih i o zaštiti samozaposlenih žena tijekom trudnoće i porodiljskog dopusta; Direktiva 79/7/EEC o progresivnoj implementaciji načela jednakosti u postupanju između muškaraca i žena u području socijalnog osiguranja; Direktiva 2000/43/EC o implementaciji načela jednakog postupanja između osoba bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo; Direktiva 2000/78/EC o općem okviru za jednakost u postupanju u radnim odnosima i struci;

3. Analiza stanja

3.1. Analiza ljudskih potencijala

U Ministarstvu je na dan 13. siječnja 2023. godine zaposleno ukupno 300 djelatnika, od čega 243 žena i 57 muškaraca. Udio muškaraca u spolnoj strukturi zaposlenika Ministarstva tako iznosi 19%, a žena 81%.

Udio žena i muškaraca na upravljačkim funkcijama Ministarstva, što uključuje pozicije ministra, državnih tajnika, ravnatelja, načelnika sektora te voditelja službi i odjela odgovara udjelu žena i muškaraca u ukupnom broju zaposlenika Ministarstva. Ukupno je na upravljačkim funkcijama zaposleno 60 žena (78%), odnosno 17 muškaraca (22%) što upućuje na činjenicu da je zastupljenost žena na upravljačkim pozicijama razmjerna njihovom udjelu u ukupnom broju zaposlenika.

Slika 1. Raspodjela žena i muškaraca prema specifičnim neupravljačkim radnim mjestima

Slika 1. prikazuje odnos žena i muškaraca zaposlenih u Ministarstvu na ostalim, neupravljačkim radnim mjestima. S obzirom na ukupan odnos žena i muškaraca, nisu vidljiva veća odstupanja.

Vrsta i broj dana izostanka s posla					
2020. godina	<i>Žene</i>	<i>Muškarci</i>	<i>Ukupno</i>	<i>% žene</i>	<i>% muškarci</i>
Bolovanje	4.132	330	4.462	92,60	7,40
Roditeljski dopust	2.973	0	2.973	100,00	0,00
2021. godina					
Bolovanje	4.312	535	4.847	89,00	11,00
Roditeljski dopust	2.974	0	2.974	100,00	0,00
2022. godina					
Bolovanje	5.677	889	6.566	86,50	13,50
Roditeljski dopust	3.200	30	3.230	99,07	0,93

Tablica 1: Izostanak s posla

Prema podacima o danima izostanka s posla radi korištenja bolovanja i roditeljskog dopusta, iz podataka je razvidno da žene češće koriste bolovanje i roditeljski dopust, što je razmjerno i ukupnom broju žena i muškaraca zaposlenih u Ministarstvu. Važno je napomenuti da korištenje roditeljskog dopusta muškaraca/očeva raste, što je vidljivo iz podataka u 2022. godini.

Tablica 2: Napredovanja zaposlenika Ministarstva za razdoblje 2020. - 2023. godine

Vrsta analizirane stavke i godina analize	<i>Žene</i>	<i>Muškarci</i>	<i>Ukupno</i>	<i>% žene</i>	<i>% muškarci</i>
2021. godina					
Napredovanje	16	1	17	94,11	5,88
2022. godina					

Napredovanje	17	2	19	89,47	10,52
2023. godina³					
Napredovanje	11	0	11	100,00	0,00

Tablica 2 prikazuje napredovanja zaposlenika Ministarstva za razdoblje 2021. – 2023. godine. Prema podacima iz tablice vidljivo je da žene u prosjeku češće napreduju nego muškarci, a što je razmjerno i ukupnom broju žena i muškaraca zaposlenih u Ministarstvu.

Analiza podataka vezanih uz stručno usavršavanje te državni stručni ispit, za razdoblje od 2020. do 2023.

- Ukupan broj zaposlenika u Ministarstvu koji su polagali državni ispit u razdoblju od 2020. do 2023. (do rujna 2023. godine) je **51**, od kojih je **41** žena i **10** muškaraca.
- Ukupan broj zaposlenika koji su sudjelovali u programu izobrazbe u razdoblju od 2020. do 2023. (do rujna 2023. godine) je **14**, od kojih je **11** žena i **3** muškarca.

3.2. Primjena Etičkog kodeksa državnih službenika

Na razini Ministarstva primjenjuje se Etički kodeks državnih službenika koji je na temelju članka 25., stavka 2. Zakona o državnim službenicima (NN, br. 92/05, 107/07, 27/08, 49/11 i 150/11) donijela Vlada Republike Hrvatske. U tom kontekstu imenovana je i povjerenica za etiku u Ministarstvu čija je glavna zadaća pratiti primjenu Etičkog kodeksa u državnom tijelu i promicati etičko ponašanje u međusobnim odnosima državnih službenika te odnosima službenika prema građanima.

Osobnost i dostojanstvo službenika i namještenika štiti se od uznemiravanja ili spolnog uznemiravanja poslodavca, nadređenih, suradnika i osoba s kojima službenici i namještenici redovito dolaze u doticaj u obavljanju svojih poslova. U slučaju uznemiravanja ili diskriminacije, državni službenici i namještenici mogu se obratiti osobi koju je ovlastio poslodavac za primanje i rješavanje pritužbi vezanih uza zaštitu dostojanstva (povjerljivom savjetniku). **U proteklih pet godina nije zaprimljena nijedna pritužba.**

³ Podaci su prikupljeni za razdoblje do rujna 2023. godine.

Od 2018. godine na snazi je Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja (NN, br. 70/18) koji je donijela Vlada Republike Hrvatske. Protokol je razvijen kako bi osigurao suosjećajnu, rodno i kulturalno osjetljivu pomoć i potporu svih nadležnih institucija žrtvama seksualnog nasilja. S obzirom na to da je seksualno nasilje jedan od dominantnih oblika rodno uvjetovanog nasilja, za koje u većini slučajeva vrijedi da je počinitelj muškarac, a žrtva žena, ovim protokolom želi se osigurati standardizirana i jedinstvena praksa svih nadležnih tijela i institucija u Republici Hrvatskoj te pružiti kvalitetnu i učinkovitu potporu žrtvama.

3.3. Analiza stanja u području nadležnosti Ministarstva znanosti i obrazovanja te provedbe Zakona o ravnopravnosti spolova - područje obrazovanja (članak 14.)

Ministarstvo znanosti i obrazovanja obavlja upravne i druge poslove koji su utvrđeni člankom 11. Zakona o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave (NN, br. 85/20) koji se odnose na:

- sustav predškolskog odgoja, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja u zemlji i inozemstvu; nacionalni kurikulum; udžbenike, normative i standarde te druge uvjete za odgojno-obrazovni rad; razvitak školstva; učenički standard; inspekcijski nadzor; osnivanje i nadzor nad zakonitošću rada ustanova te osiguravanje financijskih i materijalnih uvjeta za rad u odgoju i obrazovanju; osposobljavanje djece, mladih i odraslih za stjecanje tehničkog znanja i vještina te djelatnost udruga u ovom području;
- razvoj visokog obrazovanja; ostvarivanje nacionalnih strategija i programa za visoko obrazovanje; osiguravanje i praćenje financijskih i materijalnih uvjeta za rad visokih učilišta; pripremanje i predlaganje izvješća o radu i vrednovanju visokih učilišta i studijskih programa; subvencioniranje troškova studija; studentski standard; praćenje uspješnosti studija i drugih procesa visokog obrazovanja; upravljanje provedbom Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira; vođenje upisnika visokih učilišta i registra studijskih programa; upravljanje bazama podataka o visokom obrazovanju; poticanje cjeloživotnoga učenja i visokog obrazovanja odraslih te upravni nadzor nad visokim učilištima;
- razvitak znanstvene, tehnologijske i inovacijske djelatnosti; razvitak znanstvenih i drugih pravnih osoba; razvitak znanosti i primjenu znanstvenih dostignuća u pojedinim područjima; usklađivanje financiranja programa i projekata znanstvenoistraživačke djelatnosti; razvoj i praćenje politike upravljanja intelektualnim vlasništvom uz usklađivanje nacionalnih propisa o pravima

intelektualnog vlasništva s pravnom stečevinom Europske unije te izradu strateških mjera za unapređenje zaštite i primjene prava intelektualnog vlasništva u svrhu poticanja transfera tehnologije iz znanstvenih organizacija u gospodarstvo i društvo; planiranje i usklađivanje tehnologijskog razvitka u Republici Hrvatskoj; vođenje upisnika znanstvenika i znanstvenih organizacija; praćenje, evidentiranje i ostvarivanje znanstvene, tehničke i tehnologijske suradnje sa stranim zemljama i međunarodnim organizacijama u skladu s međunarodnim ugovorima; upućivanje naših stručnjaka u inozemstvo i uključivanje stranih stručnjaka u Republici Hrvatskoj; obavljanje poslova u svezi sa stipendiranjem, specijalizacijom i praktičnom izobrazbom naših i stranih stručnjaka na osnovi međunarodnih, državnih, poslovnih i drugih sporazuma te upravni nadzor nad znanstvenim organizacijama;

- provedbu projekata iz programa Europske unije i ostalih oblika međunarodne pomoći;
- poslove koji se odnose na sudjelovanje Republike Hrvatske u radu tijela Europske unije i drugih međunarodnih tijela u područjima iz njegove nadležnosti.

Ministarstvo obavlja i druge poslove koji su mu stavljeni u nadležnost posebnim zakonom.

Ministarstvo sustavno provodi mjere osiguravanja jednakog pristupa obrazovanju na svim razinama te aktivnosti vezane uz stručno usavršavanje i napredovanje u zvanja radnika u odgoju i obrazovanju:

- Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi navodi kako se odgoj i obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi temelji na jednakosti obrazovnih šansi za sve učenike prema njihovim sposobnostima. Zakon o strukovnom obrazovanju navodi kako je jedno od načela strukovnog obrazovanja dostupnost i uspostavljanje rodne ravnoteže polaznika, fleksibilnost, relevantnost i racionalnost, transparentnost te usklađenost s potrebama tržišta rada i visokog obrazovanja.
- Nacionalni plan za unaprjeđenje socijalne dimenzije visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj 2023. – 2025. sadrži mjere za olakšavanje pristupa visokom obrazovanju podzastupljenim skupinama studenata, kao i mjere za unaprjeđenje sustava financijskih potpora podzastupljenim skupinama studenata.
- Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi propisuje kako učitelji, nastavnici, stručni suradnici i ravnatelji školske ustanove imaju pravo i obvezu trajno se stručno osposobljavati i usavršavati u programima koje je odobrilo Ministarstvo. Uvjeti za napredovanje odgojno-obrazovnih radnika propisani su Pravilnikom o napredovanju učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja u osnovnim i srednjim školama i učeničkim domovima. Na temelju predmetnog pravilnika i Javnog

poziva, Ministarstvo sustavno nagrađuje istaknute pojedince koji kontinuirano unaprjeđuju odgojno-obrazovni sustav Republike Hrvatske.

Nadalje, sadržaji vezani uz pitanja ravnopravnosti spolova predstavljaju integralni dio predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja te visokoškolskog obrazovanja, kao i cjeloživotnog obrazovanja i usavršavanja, te uključuju pripremu oba spola za aktivno i ravnopravno sudjelovanje na svim područjima života:

- U siječnju 2019. donesena je Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu *Građanski odgoj i obrazovanje za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj*, s primjenom od školske godine 2019./2020. Područje ravnopravnosti spolova integrirano je na odgovarajući način u navedenom kurikulumu.
- Uz Odluku o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu *Građanski odgoj i obrazovanje* donesene su odluke o kurikulumima za ostalih šest međupredmetnih tema koje su frontalno uvedene u sve osnovne i srednje škole u RH, među njima i Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu *Zdravlje za osnovne škole i srednje škole u Republici Hrvatskoj*. U sklopu navedene teme obrađuju se sljedeće domene: Tjelesno zdravlje, Mentalno i socijalno zdravlje te Pomoć i samopomoć. Sastavnica domene Tjelesno zdravlje je očuvanje reproduktivnoga i spolnoga zdravlja s naglaskom na razvoj svijesti o pozitivnom pristupu spolnosti i važnosti osobne odgovornosti u sprječavanju spolno prenosivih bolesti i neplanirane trudnoće.
- *Pravilnikom o udžbeničkom standardu te članovima stručnih povjerenstava za procjenu udžbenika i drugih obrazovnih materijala*, koji je 2019. godine donijelo Ministarstvo, ponovno je istaknuta obveza promicanja ravnopravnosti spolova u udžbenicima na primjeren način koristeći se u jednakom omjeru ilustracijama likova obaju spolova i služeći se imenicama obaju rodova, osobito u imenovanju zvanja i zanimanja.
- Ministarstvo je aktivno uključeno u rad stručnjaka vezanih uz provedbu *Sporazuma o međuresornoj suradnji u području sprječavanja i borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji* i u sklopu programa kontinuiranoga profesionalnog razvoja odgojno-obrazovnih radnika i potpore projektima organizacija civilnog društva u izvaninstitucionalnome odgoju i obrazovanju. U sklopu prioriteta Odgoj i obrazovanje za osobni i socijalni razvoj, solidarnost, socijalnu uključenost i opće ljudske vrijednosti, Odgoj i obrazovanje za mir i nenasilno rješavanje sukoba i Odgoj i obrazovanje za ljudska prava, odgovornost i aktivno građanstvo posebna pažnja posvećuje se pitanjima vezanim uz ravnopravnost spolova.

- Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o donošenju Akcijskog plana za prevenciju nasilja u školama 2020. – 2024. (NN, br. 115/2020.). Akcijski plan za prevenciju nasilja u školi ima cilj unaprijediti i osnažiti uz intersektorsku suradnju ulogu obrazovnog sustava ponajprije na razini univerzalne prevencije i to aktivnostima vezanim uz stručno usavršavanje učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja u sklopu programa kontinuiranoga profesionalnog razvoja, sufinanciranje pripreme i provedbe školskih preventivnih programa, pripremu stručnih/radnih/promotivnih materijala i kampanji vezanih uz prevenciju nasilja, uključujući i promoviranje aktivnog uključivanja roditelja, predstavnika civilnog društva i akademske zajednice u pripremu i provedbu preventivnih programa te novih kurikuluma s posebnim naglaskom na kurikulume međupredmetnih tema.
- Ministarstvo kontinuirano priprema, provodi i prati aktivnosti vezane uz poboljšanje i unaprjeđivanje preventivnih programa u školskom okruženju, s posebnim naglaskom na prevenciju vršnjačkog nasilja, od kojih posebno ističemo financiranje i sufinanciranje provedbe školskih preventivnih programa, promociju tolerancije i škole bez nasilja dodjelom Nagrade „Luka Ritz“, sufinanciranje preventivnih aktivnosti u sklopu aktivnosti civilnog sektora - u području izvaninstitucionalnoga odgoja i obrazovanja djece i mladih.
- U pripremi preventivnih programa i reakcija na društveno neprihvatljiva ponašanja, uključujući i različite oblike nasilja, Ministarstvo promovira intersektorsku suradnju sa svim relevantnim tijelima uključujući pravobraniteljicu za djecu, pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova, pravobraniteljicu za osobe s invaliditetom, Ravnateljstvo policije i centre za socijalnu skrb prema modelu diskrecijskoga personaliziranog pristupa u kojem se ulažu maksimalni naponi za zaštitu privatnosti djece i mladih.
- Nadležna Agencija za odgoj i obrazovanje redovito organizira stručne skupove (za učitelje/nastavnike, stručne suradnike i ravnatelje u sklopu programa kontinuiranoga profesionalnog razvoja) u cilju unapređivanja profesionalnih kompetencija za uključivanje i provedbu univerzalnih programa prevencije nastavnoga plana i programa/kurikuluma i uz međupredmetne teme i prevencije vršnjačkog nasilja.

Nadalje, na svim razinama odgoja i obrazovanja primjereno se vodi računa o ujednačenoj zastupljenosti prema spolu u učeničkoj i studentskoj populaciji, a odgojno-obrazovne ustanove o ujednačenoj zastupljenosti obaju spolova u upravljačkim strukturama.

Nastavljamo nagrađivati talentirane učenike dodjelom stipendija za studijske programe u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM). Državna stipendija isplaćuje se u iznosu od 600 eura za STEM nastavničke studijske programe (matematika, fizika, kemija, biologija i informatika) te 300 eura za ostale STEM studijske programe.

3.4. Analiza stanja u području nadležnosti Ministarstva znanosti i obrazovanja - područje znanosti

- Ministarstvo je potpisnik *Ljubljanske deklaracije o rodnoj ravnopravnosti u istraživanju i inovacijama* koja je donesena za vrijeme slovenskog predsjedanja Vijećem Europske unije krajem 2021. godine. Cilj je Ljubljanske deklaracije naglasiti važnost implementacije spolne ravnopravnosti u Europskome istraživačkom prostoru, čiji je dio Republika Hrvatska.
- Za vrijeme rada Stalne skupine za rodnu jednakost u istraživanju i inovacijama u sklopu Odbora za europski istraživački prostor i inovacije (ERAC), Ministarstvo je putem imenovanih predstavnika aktivno radilo u njegovu radu. Jedan od prioriteta Europskoga istraživačkog prostora (EIP) postizanje je spolne ravnopravnosti i jednakih mogućnosti u istraživačkim karijerama. Za implementaciju ove rodne dimenzije u istraživačko-inovacijski program bila je zadužena Stalna skupina za rodnu jednakost u istraživanju i inovacijama koja je imala savjetodavnu ulogu pri Vijeću i Europskoj komisiji o politikama i inicijativama o ravnopravnosti spolova u istraživanju i inovacijama za dobrobit znanstvenika, istraživačkih institucija, sveučilišta, poduzeća i društva u cjelini.
- Ministarstvo je u svibnju 2023. godine iskazalo interes za uključivanjem u aktivnost Europskoga istraživačkog prostora na temu rodne ravnopravnosti i poticanja uključivosti. Predviđeni ishodi navedene aktivnosti su:
 - Razviti mehanizam za koordinaciju politika u području istraživanja i inovacija za podupiranje svih aspekata rodne ravnopravnosti s pomoću uključivih planova i politika za rodnu ravnopravnost te posebnu mrežu EU-a za njihovu provedbu.
 - Izraditi Strategiju za suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja, uključujući spolno uznemiravanje u europskom sustavu istraživanja i inovacija te osigurati ravnopravnost spolova u radnim okruženjima s pomoću institucijskih promjena u svim organizacijama koje financiraju ili provode istraživanja.

- Osnažiti pristup politika za jačanje rodne ravnopravnosti koji se bavi pitanjem uključivanja rodne osviještenosti kako bi se ostvario napredak u pogledu novog EIP-a.
- Razviti načela za integraciju i ocjenjivanje rodne perspektive u istraživanju i inovacijama u suradnji s nacionalnim organizacijama za financiranje istraživanja.
- Ministarstvo kao pridruženi partner sudjeluje u projektu programa Obzor Europa (GENDERACTIONplus: *A new Horizon Europe project to advance gender equality in the European Research Area*) čiji je opći cilj pridonijeti unapređenju rodne ravnopravnosti u Europskome istraživačkom prostoru uz izgradnju kapaciteta te razmjenu i koordinaciju politika. Koordinator projekta je Institut za sociologiju Češke akademije znanosti u Pragu, a konzorcij se sastoji od 26 organizacija koje djeluju u 21 europskoj zemlji. U sklopu projekta bit će uspostavljeno pet tematskih područja: intersektoralnost i uključivost; rodno uvjetovano nasilje u akademskoj zajednici; rodna dimenzija u istraživanju i inovacijama; praćenje aktivnosti vezanih uz ravnopravnost spolova na razini država članica u novom EIP-u, uključujući razvoj mehanizma praćenja; razvoj sustava za praćenje i evaluaciju provedbe i učinka planova za ravnopravnost spolova (GEP) kao glavnog instrumenta za promicanje uključivih institucionalnih promjena u novom EIP-u.

3.5. Analiza položaja muškaraca i žena u području znanosti i obrazovanja

Obrazovanje kao jedan od najbitnijih čimbenika formiranja budućih punopravnih članica i članova društva predstavlja važan preduvjet za izgradnju nediskriminirajućih stajališta u društvu. Uloga odgoja i obrazovanja jest upravo da kritički osvještava, reflektira i mijenja. Obrazovanje je ključan čimbenik međusobnog razumijevanja, interkulturalnog dijaloga i solidarnosti te izravno pridonosi promociji ravnopravnosti između žena i muškaraca uz informiranje, osvještavanje, učenje, razvoj vještina i stajališta za izgradnju opće kulture ljudskih prava, promicanje demokratskih vrijednosti i vladavine prava.

Od ukupno 927 ravnatelja osnovnih škola, 363 je ravnatelj, a 564 je ravnateljica, odnosno muških ravnatelja je 39% , a ženskih ravnatelja je 61%.

Od ukupno 423 ravnatelja srednjih škola, 207 je ravnatelj, a 216 je ravnateljica, odnosno muških ravnatelja je 49%, a ženskih ravnatelja je 51%.

U slučaju znanstveno-istraživačkih institucija, od njih ukupno 129, 99 je čelnika muškoga spola (77%), a ženskoga 30 (23%).

4. Zaključak

Donošenjem ovog Plana Ministarstvo namjerava nastaviti jačati svoje djelovanje u području ravnopravnosti spolova. Posebne privremene mjere s ciljem promjena koje vode većoj ravnopravnosti spolova nije potrebno posebno uvoditi te će se ciljevi ovog Plana ostvariti planiranim mjerama i aktivnostima koje navodimo u sljedećem poglavlju.

5. Plan provedbe aktivnosti vezane uz Nacionalni plan za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine

Vlada Republike Hrvatske donijela je 9. ožujka 2023. godine Nacionalni plan za ravnopravnost spolova, za razdoblje do 2027. godine i pripadajući Akcijski plan, za razdoblje do 2024. godine koji uključuje posebni cilj usmjeren na povećanje osjetljivosti sustava odgoja i obrazovanja (ranog, predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog) za pitanja ravnopravnosti spolova i nestereotipne odabire programa obrazovanja na svim razinama. Mjere u nadležnosti Ministarstva znanosti i obrazovanja za provedbu posebnih ciljeva do 2024. godine su:

- 4.1. Motivirati i poticati učenice i učenike da buduće obrazovne puteve i profesionalna usmjerenja odabiru neopterećeni spolnim stereotipima te
- 7.3. Ciljanim projektima poboljšati položaj žena u području obrazovanja u zemljama primateljicama hrvatske razvojne pomoći.

Svrha mjere 4.1. *Motivirati i poticati učenice i učenike da buduće obrazovne puteve i profesionalna usmjerenja odabiru neopterećeni spolnim stereotipima* jest sustavnom motivacijom, širenjem interesa i isticanjem prednosti nestereotipnih izbora zanimanja od strane nastavnika i stručnih službi nastojati potaknuti učenice i učenike na odabir vrste i programa obrazovanja, pa time i izbor zanimanja, kao i odabir izbornih (u osnovnim školama) i fakultativnih programa (u srednjim školama) prema sposobnostima i osobnim interesima učeničke populacije. Aktivnosti u sklopu mjere uključuju provođenje edukacija o ravnopravnosti spolova odgojno-obrazovnih djelatnika u predškolskim, osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje te Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.

Mjera 7.3. *Ciljanim projektima poboljšati položaj žena u području obrazovanja u zemljama primateljicama hrvatske razvojne pomoći* pridonosi većoj ravnopravnosti žena u svijetu, realizaciji obveze većeg ulaganja u razvojnu pomoć putem decentraliziranog sustava izdvajanja za razvojnu pomoć te ugledu Republike Hrvatske. Rezultat ostvarenja mjere pratit će se prema broj dodijeljenih stipendija za preddiplomski/diplomski studij državljanima zemalja primateljica razvojne pomoći.

6. Ciljevi, mjere i aktivnosti

Ministarstvo na temelju iznesenih podataka o udjelu žena i muškaraca u odnosu na ukupan broj zaposlenika te u odnosu na upravljačke i neupravljačke pozicije donosi određene mjere i aktivnosti kojima je osnovni cilj ponuditi alate i okvir za daljnje unapređenje ravnopravnosti spolova u Ministarstvu, kao i pridonijeti jačanju svijesti i znanja o važnosti nediskriminacijskoga radnog okružja. Mjere i aktivnosti ponajprije su usklađene s nacionalnim zakonskim odrednicama i europskim strateškim dokumentima. Ministarstvo je uskladilo mjere i aktivnosti s pravnim okvirima i uvjetima pod kojima je moguće prijavljivati projekte u programe Europske unije.

Glavni ciljevi za ostvarenje ravnopravnosti spolova u razdoblju od 2023. do 2026. godine su:

1. *Implementacija nacionalnih politika za ravnopravnost spolova*
2. *Promicati ravnopravnost spolova prilikom zapošljavanja, napredovanja, dodatnog obrazovanja i stručnog usavršavanja*
3. *Jačati svijest o važnosti nediskriminacijske politike u odnosu na sudjelovanje žena i muškaraca u poslovnim procesima*
4. *Osigurati edukaciju zaposlenika o ravnopravnosti spolova sukladno članku 3. Zakona o ravnopravnosti spolova (NN, broj 82/06, 69/17).*

U sklopu glavnih ciljeva Ministarstvo donosi i niz mjera i aktivnosti kojima će se kontinuirano djelovati na daljnjem promicanju ravnopravnosti spolova.

7. Način provedbe

Ovim Planom planirana je provedba sljedećih ciljeva i aktivnosti:

1. Implementacija nacionalnih politika za ravnopravnost spolova

Načelo ravnopravnosti spolova jedno je od temeljnih ljudskih vrednota i ustavnog poretka, stoga je važno kontinuirano djelovanje na implementaciji nacionalnih politika za ravnopravnost spolova.

1.1. Osnivanje Radne skupine za ravnopravnost spolova

Način provedbe: Osnovat će se Radna skupina s ciljem provedbe i praćenja aktivnosti predviđenih ovim Planom te predlaganja daljnjih mjera upravljačkoj strukturi s ciljem jačanja svijesti o jednakosti žena i muškaraca te eliminiranja spolne nejednakosti na radnome mjestu.

Rok provedbe: 4. kvartal 2023. godine.

Nositelj: Koordinator za ravnopravnost spolova, nadležni predstavnici ustrojstvenih jedinica.

1.2. Praćenje i evaluacija mjera iz Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova i pripadajućeg Akcijskog plana u nadležnosti Ministarstva

Način provedbe: Redovito će se pratiti provedba mjera iz nadležnosti Ministarstva propisanih Nacionalnim planom za ravnopravnost spolova i pripadajućeg Akcijskog plana: *4.1. Motivirati i poticati učenice i učenike da buduće obrazovne puteve i profesionalna usmjerenja odabiru neopterećeni spolnim stereotipima te 7.3. Ciljanim projektima poboljšati položaj žena u području obrazovanja u zemljama primateljicama hrvatske razvojne pomoći.* Planirane su edukacije o ravnopravnosti spolova odgojno-obrazovnih djelatnika u predškolskim, osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje te Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih te dodjela stipendija za preddiplomski/diplomski studij državljanima zemalja primateljica razvojne pomoći. U skladu s propisanim rokovima izvještavat će se Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske.

Rok provedbe: Kontinuirano.

Nositelj: Koordinator za ravnopravnost spolova, Radna skupina, nadležni predstavnici ustrojstvenih jedinica.

1.3. Izrada novog Plana za novo provedbeno razdoblje

Način provedbe: Radna skupina u suradnji s koordinatorom za ravnopravnost spolova provest će analizu provedbenog razdoblja Plana te u skladu s dobivenim rezultatima predložiti ciljeve i mjere novog Plana.

Rok provedbe: 3. kvartal 2026. godine.

Nositelj: Koordinator za ravnopravnost spolova, Radna skupina, Sektor za opće poslove i ljudske potencijale.

2. Promicati ravnopravnost spolova prilikom zapošljavanja, napredovanja, dodatnog obrazovanja i stručnog usavršavanja

Prilikom zapošljavanja, napredovanja te pristupu obrazovanju i stručnom usavršavanju, tijela državne uprave dužna su slijediti zakonske propise prema kojima je zabranjeno diskriminirati na temelju spola ili spolne orijentacije.

2.1. Daljnje osiguravanje jednakosti prilika u procesima zapošljavanja

Način provedbe: Na mrežnim stranicama Ministarstva i relevantnim glasilima kontinuirano će se objavljivati natječaji za radna mjesta na način propisan Zakonom o ravnopravnosti spolova. Također će se osigurati jednaka spolna zastupljenost prilikom napredovanja zaposlenika Ministarstva.

Rok provedbe: Kontinuirano.

Nositelj: Sektor za opće poslove i ljudske potencijale i nadležni predstavnici ustrojstvenih jedinica.

2.2. Razvijanje svijesti o važnosti jednakih mogućnosti te kontinuirano naglašavanje značaja promicanja i unaprjeđivanja ravnopravnosti spolova

Način provedbe: Ministarstvo će kontinuirano poticati sve zaposlenike na dodatno obrazovanje i stručno usavršavanje vodeći računa o ravnopravnosti spolova.

Rok provedbe: Kontinuirano.

Nositelj: Sektor za opće poslove i ljudske potencijale i nadležni predstavnici ustrojstvenih jedinica.

3. Jačati svijest o važnosti nediskriminacijske politike u odnosu na sudjelovanje žena i muškaraca u poslovnim procesima

Važnost provedbe nediskriminacijske politike u odnosu na sudjelovanje žena i muškaraca u poslovnim procesima pitanje je ne samo prihvaćanja temeljnih prava, već i načela dobrog upravljanja. Svijest o važnosti upotrebe rodno osjetljivog jezika omogućit će daljnje osnaživanje spolne ravnopravnosti.

3.1. Poticati i promovirati jednakost i nediskriminacijske politike uz upotrebu rodno osjetljivog jezika

Način provedbe: Informiranje zaposlenika o važnosti korištenja rodno osjetljivog jezika prilikom izrade akata Ministarstva kao i u službenoj komunikaciji s dionicima u nadležnosti Ministarstva.

Rok provedbe: Kontinuirano.

Nositelj: Koordinator za ravnopravnost poslova, Radna skupina, nadležni predstavnici ustrojstvenih jedinica.

3.2. Podizanje znanja i svijesti zaposlenika Ministarstva o važnosti ravnopravne zastupljenosti spolova u radnim skupinama/odborima

Način provedbe: Prilikom imenovanja predstavnika u radne skupine u nadležnosti Ministarstva, gdje je moguće, vodit će se računa o jednakoj zastupljenosti žena i muškaraca. Radna skupina prikupljat će periodično podatke i prema potrebi izraditi preporuke na temelju analize podataka.

Rok provedbe: Kontinuirano.

Nositelj: Koordinator za ravnopravnost poslova, Radna skupina.

4. Osigurati edukaciju zaposlenika o ravnopravnosti spolova sukladno članku 3. Zakona o ravnopravnosti spolova (NN, broj 82/06, 69/17)

Ministarstvo će poticati informiranost svojih zaposlenika o ravnopravnosti spolova kao važnog čimbenika međusobnog razumijevanja te će pridonijeti jačanju svijesti i stajališta o važnosti ove tematike.

4.1. Osigurati informiranost zaposlenika o ravnopravnosti spolova

Način provedbe: Zaposlenike Ministarstva redovito će se informirati o edukacijama u organizaciji Državne škole za javnu upravu na temu ravnopravnosti spolova s ciljem njihova osposobljavanja i provedbe politike ravnopravnosti spolova.

Rok provedbe: Kontinuirano.

Nositelj: Koordinator za ravnopravnost spolova, Radna skupina.

4.2. Informiranje zaposlenika o načinima sprječavanja spolne diskriminacije na radnome mjestu

Način provedbe: Zaposlenicima Ministarstva kontinuirano će se osigurati jasne informacije o kontaktima relevantnih institucija koje se bave prevencijom spolne diskriminacije.

Rok provedbe: Kontinuirano.

Nositelj: Koordinator za ravnopravnost spolova, Radna skupina.

8. Način praćenja provedbe

Sukladno Zakonu o ravnopravnosti spolova, Ministarstvo je imenovalo koordinatora za ravnopravnost spolova u čijoj je nadležnosti i djelokrugu rada koordinirati provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova i Nacionalne politike za ravnopravnost spolova, kao i suradnja s Uredom za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske. Koordinator također priprema

izvješće o provedbi Nacionalne politike za ravnopravnost spolova koje tijela državne uprave dostavljaju Uredu za ravnopravnost spolova svake dvije godine.

Nadalje, čelnik Ministarstva osnovat će Radnu skupinu za ravnopravnost spolova te će definirati njezinu ulogu i zadaće. Primarni cilj Radne skupine čije je osnivanje predviđeno ovim Planom je praćenje provedbe aktivnosti na razini Ministarstva te predlaganje daljnjih mjera upravljačkoj strukturi s ciljem jačanja svijesti o jednakosti žena i muškaraca te eliminiranja spolne nejednakosti na radnome mjestu. Rad koordinatora u Ministarstvu bit će komplementaran s radom Radne skupine.

9. Prava, obveze i način rada koordinatora/ice

Sukladno čl. 27. Zakona o ravnopravnosti spolova (NN, br. 82/08 i 69/17), čelnik tijela državne uprave imenuje dužnosnika/cu ili rukovodećeg službenika/cu koji obavlja i poslove koordinatora/ice za ravnopravnost spolova u Ministarstvu te ima sljedeća prava i obveze:

- priprema, izrađuje i koordinira izradu plana djelovanja i prati njegovu provedbu
- u skladu s nadležnostima i djelokrugom rada Ministarstva koordinira provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova
- potiče na usavršavanje i izobrazbu zaposlenika/ca iz područja ravnopravnosti spolova
- prati usklađenost unutarnjih akata s provedbom Zakona o ravnopravnosti spolova i ciljevima Nacionalne politike za ravnopravnost spolova
- upozorava na kršenje Zakona o ravnopravnosti spolova
- informira zaposlenike/ce o relevantnim propisima iz područja ravnopravnosti spolova
- surađuje s Uredom za ravnopravnost spolova i pravobraniteljicom za ravnopravnost spolova, kao i drugim koordinatorima/icama u tijelima državne uprave.

Koordinator/ica u izvršavanju svojih prava i obveza primjenjuje sljedeći način rada:

- pri izradi Plana djelovanja prikuplja, putem Radne skupine, od svih relevantnih uprava podatke ključne za izradu poglavlja I. Plana djelovanja
- definira, zajedno s Radnom skupinom, razloge za uvođenje posebnih mjera i postavlja ciljeve Plana djelovanja
- predlaže, zajedno s Radnom skupinom, osobe nadležne za provedbu i osobe za nadziranje provedbe plana djelovanja

- predlaže čelniku/ici tijela izmjene ili dopune postojećih propisa i provedbenih akata sukladno Zakonu o ravnopravnosti spolova i provedbi mjera iz Nacionalne politike te sudjeluje u izradi novih prijedloga,
- saziva sastanke Radne skupine,
- prikuplja od pojedinih uprava i drugih ustrojbenih jedinica ministarstva, ovisno o njihovoj nadležnosti, podatke i očitovanja o provedbi dokumenata iz područja ravnopravnosti spolova radi izrade objedinjenog izvješća,
- prema pojedinačnoj pritužbi, upozorava na moguća kršenja Zakona o ravnopravnosti spolova u skladu sa svojom nadležnosti.

10. Prijelazne i završne odredbe

Plan djelovanja za promicanje i uspostavljanje ravnopravnosti spolova bit će objavljen na mrežnoj stranici Ministarstva znanosti i obrazovanja.

KLASA: 004-01/23-01/00005
URBROJ: 533-03-23-0005

Zagreb, 13. rujna 2023.

